

ჩვენი ჟურნალი 50 წლისაა

მიმდინარე წელს ჟურნალი – საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემიის „მაცნე“ (ისტორიის, არქეოლოგიის, ეთნოლოგიისა და ხელოვნების ისტორიის სერია) 50 წლის გახდა. ამასთან დაკავშირებით ინტერვიუ ვთხოვეთ ჟურნალის მთავარ რედაქტორს აკადემიკოს როინ მეტრეველს.

– ბატონო როინ, როგორ დაიბადა ჟურნალი, როგორი იყო მისი პირველი ნაბიჯები?

– ჟურნალი ცარიელ ნიადაგზე არ აღმოცენებულა. მას წინ უძღოდა საქართველოს მეცნიერებათა აკადემიის ჯერ „საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილების მოამბე“ (1960-1963), შემდეგ „საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილების მაცნე“ (1964-1970). ორივე გამოცემა მოიცავდა აკადემიაში წარმოდგენილ საზოგადოებრივ მეცნიერებათა ყველა დარგს. გასული საუკუნის 60-იანი წლების ბოლოსთვის აკადემიის ჰუმანიტარული პროფილის სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების ქსელი მნიშვნელოვნად გაფართოვდა, გაიზარდა პროფესიონალ მკვლევართა კორპუსი, გაფართოვდა კვლევის თემატიკა, ჩამოყალიბდა ახალი მიმართულებები და, შესაბამისად, გაიზარდა სამეცნიერო პროდუქცია. აშკარა გახდა, რომ ერთი ჟურნალი ვეღარ აკმაყოფილებდა სამეცნიერო კვლევის შედეგების პუბლიკაციებზე გაზრდილ მოთხოვნილებას. ამის გათვალისწინებით მეცნიერებათა აკადემიამ მიიღო დროული და ადეკვატური გადაწყვეტილება, რომ „საზოგადოებრივ მეცნიერებათა განყოფილების მაცნეს“ ბაზაზე შექმნილიყო „მაცნეს“ რამდენიმე სერია, მონათესავე პროფილის მიმართულებების მიხედვით. ამ გადაწყვეტილების საფუძველზე დაარსდა „მაცნეს ისტორიის, არქეოლოგიის, ეთნოგრაფიისა და ხელოვნების ისტორიის სერია“, რომლის პირველი ნომერი გამოვიდა 1971 წელს. ჟურნალის პირველი რედაქტორი ბრძანდებოდა გამოჩენილი ისტორიკოსი, აკადემიკოსი გიორგი მელიქიშვილი. უპრიანია გავიხსენოთ სარედაქციო კოლეგიის პირველი შემადგენლობა: ა. აფაქიძე, ვ. ბერიძე, ვ. გაბაშვილი, ი. კაჭარავა, რ. კიკნაძე, გ. ჩიტაია, ლ. ჭილაშვილი.

– როგორ შეაფასებდით ჟურნალის ნახევარსაუკუნოვან გზას, როგორია მისი წვლილი ქართული ჰუმანიტარული მეცნიერების განვითარებაში?

– შეიძლება ითქვას, რომ „მაცნე“ ერთგვარი მატანეა ქართული ისტორიული მეცნიერების, არქეოლოგიის, ეთნოგრაფიის (ეთნოლოგიის), ხელოვნების ისტორიის განვითარებისა ბოლო ორმოცდაათი წლის განმავლობაში. ამ პერიოდში აღნიშნული დარგების მიღწევების გააზრება წარმოდგენილია „მაცნეში“ გამოქვეყნებული სამეცნიერო სტატიების გარეშე. ჟურნალი, მართალია, მეცნიერებათა აკადემიის

გრიფს ატარებს, მაგრამ ის თანაბრად მისაწვდომი იყო და არის უმაღლესი სასწავლებლების შესაბამისი კათედრებისა და სამეცნიერო-კვლევითი დაწესებულებების მკვლევართათვის. ჟურნალი ტრადიციულად ღირსეულ ადგილს უთმობს ქვეყნის რეგიონებში შექმნილ სამეცნიერო პროდუქციას. ძნელია დაასახელო აღნიშნულ დარგებში დასმული მეტნაკლებად მნიშვნელოვანი სამეცნიერო პრობლემა, რომლის კვლევის შედეგები არ აისახება „მაცნეს“ ფურცლებზე. ჟურნალში კუთვნილი ადგილი ეთმობა დისკუსიას ამა თუ იმ აქტუალური პრობლემის გარშემო, სამეცნიერო ცხოვრების ქრონიკას, გამოჩენილ მეცნიერთა ღვაწლის წარმოჩენას და ა.შ. ხაზგასასმელია ის გარემოება, რომ ჟურნალი ოპერატიულად ეხმაურება საქართველოს ისტორიის გაყალბების მცდელობებს. ძნელია იმ წვლილის დეტალურად აღწერა, რაც „მაცნეს“ შეაქვს ქართველოლოგიის შესაბამისი დარგების წარმატებაში. ეს საკითხი საგანგებო ისტორიოგრაფიული კვლევის საგანია. სიტყვამ მოიტანა და უნდა ითქვას, რომ, უწინარეს ყოვლისა, შესადგენია „მაცნეს“ ანალიტიკური ბიბლიოგრაფია, რაც მკვლევრებს გაუადვილებს მათთვის საინტერესო საკითხებზე ჟურნალში გამოქვეყნებული მასალით სარგებლობას.

– რა სიახლეებია „მაცნეს“ ცხოვრებაში?

– უნდა აღინიშნოს, რომ თანამედროვე ტექნოლოგიებმა ახალი შესაძლებლობები შეუქმნა სამეცნიერო ინფორმაციის გავრცელებას. ამ მიმართულებით მეტად მნიშვნელოვანია საქართველოს ეროვნული ბიბლიოთეკის მიერ ჩატარებული შრომატევადი სამუშაო – „მაცნეს“ ციფრული ვერსიების შექმნა და ინტერნეტსივრცეში, ციფრული ბიბლიოთეკის „ივერიელის“ კოლექციაში განთავსება. უკვე გაციფრებულია ჟურნალის ნომრები 2015 წლის ჩათვლით. დღეს ამ მნიშვნელოვან სამუშაოს უძღვება ქალბატონი ქეთი თომამძე, რომელთანაც ჩვენი რედაქცია მჭიდროდ თანამშრომლობს.

გვაქვს სიახლე ჟურნალისთვის რეფერირებადი გამოცემის სტატუსის მოპოვების მიმართულებითაც. ეს პროცესი დავიწყეთ ჰუმანიტარული და სოციალური მეცნიერებების ევროპული საცნობარო ინდექსის (ERRI-HPLUS) ბაზაში ჟურნალის ჩასართველად მოსამზადებელი სამუშაოებით. მიმდინარე წლის პირველი ნომერი გამოიცა იმ კრიტერიუმების დაცვით, რასაც ERRIHPLUS-ი მოითხოვს. ამავე პრინციპით მომზადდა წინამდებარე ნომერიც. აქვე მინდა მადლობა მოვახსენო ავტორებს, რომლებიც გაგებით შეხვდნენ სტატიების ტექნიკური გაფორმების ახალ პრინციპებს. მალე განაცხადს წარვადგენთ აღნიშნულ ბაზაში ჩართვის შესახებ. შემდგომ სამიზნედ Scopus-ის ბაზა გვესახება.

– გმადლობთ.

ინტერვიუ მიჰყავდა გ. არახამიას.